

(НИН, 30.07.2009)



Директно из Лондона Ратко Кнежевић ових дана разговарао је телефоном са новинарима подгоричких „Вијести“, београдског „Блица“, НИН-а... Вероватно би разговарао са сваким ко би га упитао за инсајдерске информације о Милу Ђукановићу и Станку Суботићу Цанету, шверцу цигарета и данашњим реповима тог шверца.

Кнежевића дуго није било по медијима. Некадашњи новинар, плејбој, бизнисмен, трговински представник Црне Горе у Вашингтону, венчани кум Мила Ђукановића који се против њега окренуо из непознатог разлога, а коме је приписивано коауторство „духанске афере“ коју је 2001. године водио загребачки „Национал“ убијеног Иве Пуканића.

Сада, наизглед без повода, Ратко Кнежевић оптужује: Мила Ђукановића и Цанета Суботића да су вође дуванске мафије, Ђукановића да је преко Олега Дерипаске издејствовао пуштање Цанета Суботића из екстрадиционог притвора у Москви. Напредњаке Томислава Николића и Александра Вучића да су се више пута састали у париском „Рицу“ са Цанетом и Ђукановићем, договарајући преузимање СРС-а. Оптужио је дувански картел да стоји иза убиства Иве Пуканића, власника хрватског „Национала“. Али и иза убиства Душка Јовановића (подгорички „Дан“), првог српског полицајца Радована Стојчића Баце, оригиналног организатора шверца цигарета Вање Бокана, овдашњег криминалца Јусе Булића, низа црногорских полицијских и функционера ДБ-а... Даље, Филипа Цептера да је преко посредника нудио паре Пуканићу да не пише о шверцу цигарета, а Владимира Поповића Бебу да је Цанетов „медијски гуру“. Коначно, у уторак је стигла и најспектакуларнија тврдња досад, да дувански картел прети чак и председнику Србије Борису Тадићу.

**О Тадићу:** „Колико ми је познато, има озбиљних индиција да је председник Хрватске Стјепан Месић предао Борису Тадићу у Софији материјале у вези са угроженошћу председника Србије до којих се дошло у истрази убиства Иве Пуканића...“, рекао је Кнежевић. Тадићев кабинет на ово (засад) нема коментар, док Месић саопштава: „Нисам однео никакве документе.“ Значи ли то да је Месић демантовао Кнежевића? Не баш, јер је рекао и ово: „Упознао сам свог колегу Бориса Тадића с постојањем групе криминалаца и мафијаша који су обухваћени истрагом у Хрватској, те препоручио да би било добро да се у истрагу убиства Иве Пуканића укључе и њихове службе.“

Некаквих разговора на ову тему, дакле, очигледно је било. Поготово када се има у виду да сарадња двеју полиција и обавештајних служби, баш у случају Иве Пуканића, траје од самог убиства, тако да је овакав позив на сарадњу, која већ постоји, сасвим излишан. Овоме треба додати и да су председник Хрватске Стјепан Месић и убијени власник „Национала“ Иво Пуканић важили за међусобно блиске особе, да су хрватски медији после Пуканићевог убиства готово листом упрли прстом ка Црној Гори (преко Јоце Амстердама), а један НИН-ов упућени извор напомиње и да су после загребачког атентата односи Хрватске и Црне Горе донекле захладнели.

А до НИН-а стиже и наставак приче о председничком разговору у Софији. Тако, 48 сати касније, на граници Србије и Хрватске састају се, са хрватске стране, државни тужилац Младен Бајић, министар полиције Томислав Карамарко и (тадашњи) директор полиције Владимир Фабер. Са српске, њихове колеге Слободан Радовановић, в. д. републичког тужиоца, министар Ивица Дачић и директор полиције Милорад Вељовић. Хрвати, наводно, Србима предају документа (изгледа, неки пресретнути телефонски разговори) о угрожености председника Србије Бориса Тадића.

Значајна временска подударност догађаја. Самит у Софији, на коме разговарају Тадић и Месић, завршава се 25. априла. Само два дана касније, 27. априла увече, одмах после сусрета на граници, у Београду је ухапшен Сретен Јоцић - Јоца Амстердам, због сумње да је један од организатора убиства Иве Пуканића. Понављамо, Амстердам се од почетка сумњичи да је извођач радова, док се као инспиратори и налогодавци атентата на Пуканића у хрватским медијима означава управо двојац Ђукановић-Суботић.

Постаје ли, имајући све ово у виду, јаснија и тадашња изјава Милорада Вељовића: „Лично мислим да случај (Пуканић) није расветљен до краја... Мислим да он има један шири аспект од онога на који се тренутно мисли, али због неких чињеница које могу реметити истрагу, у овом тренутку не бих могао да дам конкретније податке.“

Мотив за убиство председника Србије био би да се заустави процес који се против Суботића и осталих (наводних) вођа дуванске мафије води у Београду, у Специјалном суду. Опет, ваља приметити и да је тај процес, после првобитног ентузијазма, запао у чудно стање хибернације. Да и не говоримо да је у Србији судство, по Уставу,

независно...

Кад смо већ код процеса и претњи, додајмо и да је Ратко Кнежевић НИН-у казао и да су својевремено бизнисмену Војину Лазаревићу из дуванског картела упућиване претње смрћу, ако код Војислава Коштунице не издејствује прекид београдског процеса.

Елем, већина осталих Кнежевићевих тврдњи (изузимајући ону о Николићу и Вучићу у Паризу) прилично су познате, макар упућенијем делу јавности. НИН је, уосталом, детаљно писао о механизмима шверца, изношењу новца на Кипар, о акцији српске полиције „Мрежа“, која је на крају резултирала споменутим процесом пред Специјалним судом. Главни играчи – што се тиче српско/црногорске стране, од Цанета надаље – спомињу се и у италијанској и швајцарској оптужници за шверц цигарета.

Ако је много тога већ било познато, зашто је Ратко Кнежевић одлучио да покрене медијску офанзиву на (бившег) кума Мила Ђукановића и његовог пајтоса Цанета Суботића? Да ли се сам тога сетио, или је реч о некаквом сигналу неприкосновеним владарима Црне Горе? Ако јесте сигнал, ко га Милу шаље преко Ратка?

Сам Кнежевић, у интервјуу НИН-у, нуди разумно објашњење – ликвидирани су Душко Јовановић из „Дана“ и Иво Пуканић из „Национала“, остао је само он од трилинга прозваних да су креирали дуванску аферу из 2001. године. А излазак у јавност је, како се то уобичајено сматра, најбоља заштита од могуће угрожености.

Додатни мотив Кнежевићу могао би да буде сасвим личне природе. Сећања београдске и црногорске чаршије још су довољно свежа на велико, велико пријатељство које се изродило у кумство, да би онда отишло у сасвим другу крајност, мржњу коју је немогуће сакрити.

Један од НИН-ових извора, обично веома добро обавештених, истиче да је Ратко Кнежевић у последњих годину – две остао без новца на који је навикао да има, још откако се прославио оном анегдоталном згодом са Лепом Бреном крајем осамдесетих година. Тако да би се у том помањкању новца могао потражити барем део мотива.

Кључно је, међутим, да ли у овој причи Ратко Кнежевић наступа као самостални стрелац, или је експонент некога много јачег? С обзиром на то да је дуго година боравио у САД,

те да је избијањем дуванске афере повезиван са тадашњим америчким амбасадором Вилијемом Монтгомеријем, сасвим је очекивано претпоставити да Кнежевић има заштиту са те стране. НИН-ов извор ствари такође посматра логично: „У питању како је Кнежевић добио британски пасош лежи и одговор на питање ко сада стоји иза њега.“

А да би читава прича, заиста, могла да буде диригована са стране, обавештајне стране, индиректно потврђује и сам Кнежевић у разговору за НИН: „Уосталом, и шеф једне стране обавештајне службе ми је пре месец дана рекао да су Суботић и Ђукановић постали сигурносни проблем читавог Балкана.“

Када смо му предочили ову Кнежевићеву реченицу, НИН-ов обавештени извор рекао је: „Он то не би смео да пусти у јавност да није добио одобрење да то учини.“

Уђосмо, тако, у причу о сукобу страних безбедносних структура који се одвија у сенци и прелама преко балканских државица, овдашњих медија и наших леђа. С једне стране, дакле, имамо Енглезе који би могли да буду сила иза Ратка Кнежевића; Немце? Ратко Кнежевић: „Њихов је став јако ригидан, јако добар. Залажу се за ред и поредак на овим просторима.“

Насупрот, како каже Кнежевић, Французима. Он их у причу уводи преко обавештајца Арноа Данжана, за кога се тврди да је изузетно близак Суботићу и Ђукановићу. Иначе, сукоб немачких и француских обавештајаца на овим просторима, тј. њихови сукобљени интереси, нису новост – Французи су, како је писано и у нашој и у иностраној штампи, уз помоћ Американаца развалили немачку обавештајну мрежу међу косовским Албанцима још почетком деведесетих година прошлог века, и сами их преузели. Да и не подсећамо на недавно јавно хапшење, пред ТВ камерама, високих официра немачког БНД-а у Приштини.

Ко је Арно Данжан? Широм Балкана – Босна, Хрватска, Црна Гора, Косово – радио је као агент француске ДГСЕ (Генерална дирекција за спољну безбедност); био је и саветник Хавијера Солане на Косову. Ове године изабран је за посланика Европског парламента, са листе Саркозијеве партије. Одмах је доспео на важну функцију председавајућег Поткомитета за безбедност и одбрану.

Независно Косово је, изгледа, задужио до те мере да су власти у Приштини намеравале да његово име дају једној улица у граду. На прослави проглашења независности седео је у почасној ложи, међу члановима породице покојног Ибрахима Ругове.

Из два извора добијамо потврду Данжанове блискости са Милом Ђукановићем и Цанетом Суботићем, премда корени те блискости засад остају нејасни. С једне стране је могућност да га је Суботић корумпирао новцем и свиме што уз новац иде; с друге, да је Цанету (и Милу) Данжан делегиран од службе за коју ради. Ваља овде подсетити на детаљ на који је НИИ-у још пре неколико година скренуо пажњу један високи функционер ондашњег ДОС-а, по природи посла упућен на осетљиве податке – не дозвољавају Французи свакоме да у Француској постане дистрибутер вина...

Према Кнежевићевој тврдњи, Данжан је особа која спаја Цанета Суботића и Томислава Николића, на састанку у париском хотелу „Риц“. Присутни су и Мило Ђукановић, Александар Вучић и новинар Миломир Марић. Укратко, из приче Ратка Кнежевића произлази да је Цанетовим новцем растурина Српска радикална странка; тиме је Данжан задовољио и националне и личне интересе. Националне, јер преко Томислава Николића Француска јача свој утицај у Србији. Личне, јер би Николић кад дође на власт помогао да се ионако разводњени процес против Суботића потпуно угаси.

И Томислав Николић и Александар Вучић жестоко су реаговали на такве оптужбе. Николић се, чак, куне „у све на свету“ да никада није видео ни Данжана ни Суботића. Лидери напредњака „признају“ само да су се у париском „Рицу“ случајно срели и поздравили са Милом Ђукановићем. Томислав Николић изјавио је медијима: „Александар Вучић и ја смо те године (2007) били на састанку са инвеститорима и заиста у хотелу ‘Риц’. То није тајно место и није био тајни састанак ни са ким. Требало је да се заврши тај посао око инвестирања у гасну електрану у Новом Саду, инвеститори су били из Русије, Швајцарске и Француске, договор је био у хотелу ‘Риц’. (...) За једним столом је седео Мило Ђукановић у великом друштву. Устао је, поздравили смо се. ”

Маја Гојковић, пак, која је те 2007. године била градоначелница Новог Сада, изјавила је да о састанку не зна ништа: „Не знам шта су радили у Паризу, али знам да ме нико о томе није обавестио. Ако је таквих разговора било, верујем да би ме неко као тадашњег градоначелника обавестио.“

И сад, коме поверовати? Свако нека верује коме жели, пошто доказа ни да је било ни да није било састанка Николића и Вучића са Цанетом и Милом – нема. А новинар Миломир Марић, да се никоме не замери, елегантно се извучи и каже како се „не сећа ничега“: „Иако сам у то време био у ‘Рицу’, био сам у женском друштву, па нисам примећивао мушкарце.“

Тачна или не, компромитујућа медијска прича о лидерима напредњака изазвала је провалу одушевљења у Демократској странци. Дуго времена уљуљкани распадом Српске радикалне странке, немоћном и подељеном опозицијом и апсолутном власти која им је пала у крило, остали су затечени резултатима ванредних локалних избора у Земуну и на Вождовцу, да би убрзо до њих стигли и резултати испитивања јавног мњења који су показали да их је Српска напредна странка Николића и Вучића, први пут, престигла. Тако да им је прича Ратка Кнежевића, баш у овом тренутку, стигла као поручена. Због тога су у врху напредњака и изразили сумњу да Кнежевићева прича заиста и јесте поручена, управо са Андрићевог венца. Сва је прилика, међутим, на основу свега раније реченог, да ауторство Кнежевићеве приче далеко надилази медијске магове из Председништва Србије.

Вратимо се тој, широј причи, која као дувански дим у себе увлачи не само балканске властодршце већ и супротстављене интересе Лондона, Париза, Берлина... Кнежевићеве тврдње о моћном дуванском картелу, али и духанску аферу коју је 2001. године покренуо Пуканићев „Национал“, потврђују и оптужнице за шверц цигарета подигнуте у Италији и Швајцарској. Иако нису оптужене исте особе, кроз обе оптужнице провлаче се иста имена и различити детаљи истог посла који је деведесетих година повезивао Швајцарску, Италију, Црну Гору, Србију и Кипар. Мило Ђукановић, Цане Суботић, бројни италијански мафијаши и црногорски функционери главни су јунаци приче коју су саставили и тужиоци у Барију и тужиоци у Лугану.

Постојање ових оптужница – макар и ако је италијанска против Мила Ђукановића тренутно замрзнута, због државничког имунитета – и суђења која се најављују за јесен, уз овакву медијску припрему, наводним вођама дуванске мафије дају и те каквог разлога за бригу. Повеже ли се све то са онако хитрим хапшењем недодирљивог Јоце Амстердама и инсајдера око њега, уз могућност да они у затвору пропевају, будућност двојца Ђукановић-Суботић делује прилично невесело. Додуше, бивали су већ они у гадним ситуацијама па су успевали да се извуку, можда и захваљујући милијардама (наводно) изнетим на оф-шор рачуне и контрауслугама чињеним великим силама у замену за протекцију. Црногорско признање Косова сматра се једном од таквих услуга. Да ли им је сада понестало новца и услуга које би могли да пруже?

### **Ратко Кнежевић, бизнисмен и кум Мила Ђукановића: Зашто сам проговорио:**

Замољен од НИН-а да прокоментарише своје досадашње тврдње у медијима, црногорско-енглески бизнисмен Ратко Кнежевић подробније је објаснио шта га је навело да проговори о моћном дуванском картелу и политичко-обавештајној комбинаторици на

Балкану и у Европи.

Због чега сте одлучили да о дуванском картелу проговорите баш сада? Видљивог повода, рекло би се, нема...

- Мило Ђукановић недавно је дао интервју „Блицу“, у коме је рекао да је тзв. дуванска афера измишљена, и да иза свега стоје подгорички „Дан“, чији је главни уредник Душко Јовановић убијен, хрватски „Национал“, чији је власник Иво Пуканић убијен, и ја. Није да се плашим, али... прекардашили су.

Мислите ли да сте угрожени? Имате ли нечију заштиту?

- Нема сумње да сам подигао степен заштите. То су људи који не размишљају рационално, они не презају ни од чега. Будите сигурни да би, када би неко Станка Суботића ставио на полиграф, било разрешено више од 50 одсто неразјашњених убистава у Црној Гори и у Србији у последњих 15 година. Уосталом, и шеф једне стране обавештајне службе ми је пре месец дана рекао да су Суботић и Ђукановић постали сигурносни проблем читавог Балкана.

У Београду постоји уверење да је Ђукановић „амерички човек“...

- Био сам у епицентру релација Црна Гора – САД. Да су Американци искористили Мила Ђукановића против Слободана Милошевића, у то нема сумње. Он је био оно што се зове „проиграни играч“. Али да су му дали подршку у шверцу цигарета, то не стоји. Напротив, рекли су му да са тим стане. Он већ дуго, девет година, није крочио на територију САД. И не видим могућност да председник Обама икада дозволи тако нешто. Борба против корупције сваке врсте и борба против хаоса који креира организовани криминал широм света ДНК-а су званичне Обамине политике.

Ви у причу уводите француску обавештајну службу, преко Арноа Данжана?

- То је сада омиљени пријатељ Мила Ђукановића и Станка Суботића. Омогућио је Суботићу да се несметано креће Француском, упркос потерници Интерпола, коју је за њим расписала једна озбиљна држава као што је Србија. Не можете данас на путу европских интеграција тражити од Србије да се понаша европски, а Француска се понаша као да је у средњем веку.

Данжан је Ђукановићу обезбедио сусрет са председником Француске Николом Саркозијем, мало пре избора у Црној Гори. На листи Саркозијеве партије ушао је у Европски парламент, сада га Суботић и његов партнер Бодо Хомбах са својом искуственом експертизом гурају за наследника Дорис Пак.

Данжана доводите у везу и са политичарима у Србији, укључујући и Косово?

- Данжан је, са Суботићем и Ђукановићем, растурио Српску радикалну странку преко Томислава Николића. Близак је, иако то можда делује парадоксално, и Чедомиру Јовановићу и Беби Поповићу, али и Хашиму Тачију, с којим је у редовном телефонском контакту. Оно што неко мора рећи његовом партијском шефу и председнику Француске је да се француски утицај на Балкану не може градити на подземљу и експонентима организованог криминала.

### **Томислав Николић, председник СНС: Никада нисам видео ни Данжана, ни Суботића**

*„Радикали су ме прво оптуживали да сам енглески шпијун, сад сам изгледа прешао код Француза и само чекам шта је следеће“*

На дан када је Ратко Кнежевић у интервјуу Блицу повезао Томислава Николића са француским обавештајцем Арном Денжаном а преко њега са Станком Суботићем, Милом Ђукановићем, а посредно и са француским председником Саркозијем, било је тешко доћи до лидера српских напредњака. „Управо долазим са састанка са јапанским амбасадором. Пре тога сам у просторијама СНС-а угостио амбасадора Швајцарске“, каже нам Томислав Николић.

Прво га питамо да прокоментарише Кнежевићев интервју Блицу.



- Мене у том интервјуу није заболело то што ме извесни Кнежевић, кога ја никад нисам ни чуо ни видео, повезује са дуванском мафијом, већ што је то пласирано на истој страни на којој пише да та дуванска мафија прети смрћу Борису Тадићу. Испада да ја желим да убијем Бориса Тадића. Због моје породице и пријатеља непријатно ми је кад се објаве овакве ствари и на то сам скренуо пажњу и швајцарском амбасадору, будући да је швајцарска компанија власник Блица, а хтео сам да се чујем и са Борисом Тадићем, али он је негде отпутовао.

Шта сте хтели да питате председника Тадића? Какве он има везе с тим?

- Не желим ни на који начин да утичем на слободу медија, зато сам оштри противник и новог закона о информисању, али сам желео да чујем шта Борис Тадић мисли о томе. А да демантујем некаквог Кнежевића и неке његове изјаве не знам да ли има икаквог смисла. То је као да коментаришем шта је негде рекао некакав Багзи или не знам ко.

Јесте ли се икада срили са Арном Денжаном?

- Треба ли да се закунем у све на свету да се никада нисам срео не само са тим човеком, већ ни са Станком Суботићем. Сад се, видим, у причу уводи и француски председник Саркози. Радикали су ме прво оптуживали да сам енглески шпијун, сад сам изгледа прешао код Француза и само чекам шта је следеће. Која сила ће идуће недеље да стоји иза Томислава Николића?

Ипак, није мало оних који су и даље спремни да ставе руку у ватру да је у распаду СРС-а и формирању СНС-а учествовао и страни фактор.

- Једино ако су ти Французи или неко други обрадили Војислава Шешеља у Хагу да ме истера из странке. Да ми увече каже да изјавим да ћемо да гласамо за ССП ако се усвоје наши амандмани, а ујутро да ми каже да ипак нећемо да гласамо. Једино ако је под њиховим утицајем Шешељ кренуо да удара на моје достојанство и да слаби Српску радикалну странку. Ја немам друго тумачење.

(разговарао Г. Папић)